

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

Jizzax viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari: muammo va yechimlar. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası, 2025-yil 21-22-noyabr. 557-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas‘ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay‘ati a‘zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

3. **Atrof-muhitni muhofaza qilish.** Ekologik toza texnologiyalardan foydalanish, chiqindilarni kamaytirish va qayta ishlash orqali ekologik xavflar pasayadi.

4. **“Yashil” innovatsiyalar va texnologiyalarni joriy etish.** Energiya samaradorligi, aqlli shaharlar, ekologik transport va ekologik qishloq xo‘jaligi kabi yo‘nalishlar rivojlanadi.

5. **Ekologik madaniyatni oshirish.** Aholi va tadbirkorlar o‘rtasida ekologik mas‘uliyatni kuchaytirish barqaror rivojlanishning muhim sharti hisoblanadi.

Yashil iqtisodiyot — barqaror rivojlanishning asosiy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, u nafaqat ekologik muammolarni hal qiladi, balki iqtisodiy o‘sishni yangi bosqichga olib chiqadi. Yashil texnologiyalarni joriy etish, energiya samaradorligini oshirish va ekologik madaniyatni rivojlantirish kelajak avlodlar uchun barqaror va xavfsiz muhit yaratadi.

Yashil iqtisodiyot — kelajak iqtisodiyoti bo‘lib, u iqtisodiy o‘sish bilan birga ekologik xavfsizlikni ta‘minlaydi. Barqaror rivojlanishni ta‘minlash uchun barcha davlatlar ekologik innovatsiyalarni joriy etishi, resurslardan oqilona foydalanishi va tabiiy muhitni muhofaza qilishi zarur. O‘zbekiston ham bu yo‘nalishda izchil islohotlar olib bormoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. X.Yo‘ldoshev, R.S.Ayupov. “Yashil iqtisodiyot asoslari”. – T.: 2020.
2. Sh. Xolmuradov. “Barqaror rivojlanish iqtisodiyoti”. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
3. O.R. Raimjonov. “Ekologik iqtisodiyot”. – T.: 2021.
4. N. Sodiqov. “Iqtisodiyot va ekologiya integratsiyasi”. – Toshkent, 2022.
5. “O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi-2030”. – Rasmiy nashr, 2019.

O‘ZBEKISTONIDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI KO‘RSATISH TIZIMINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Muxtarov Botir Abdusattarovich

O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekiston ichki turizm xizmatlari ko‘rsatish tizimini diversifikatsiya qilishning dolzarbligi, turizm infratuzilmasini rivojlantirish, xizmatlar sifatini oshirish hamda hududiy turizm salohiyatidan samarali foydalanish masalalari yoritilgan. Shuningdek, ichki turizm bozorida yangi xizmat turlari joriy etilishi, raqobatchilikni kuchaytirish, turistlar talabiga moslashgan yangi turistik mahsulotlar yaratish masalalari tahlil qilinadi. Maqolada

ichki turizm samaradorligini baholashda xizmatlar tarkibi, turistlar oqimi dinamikasi va infratuzilma rivojlanishining roliga ilmiy yondashuv asosida baho beriladi.

Kalit so‘zlar: ichki turizm, turistik xizmatlar, diversifikatsiya, turizm infratuzilmasi, turizm samaradorligi, raqamli turizm, hududiy turizm.

Bugungi kunda turizm sohasining jadal rivojlanishi uni dunyo iqtisodiyotining eng muhim tarmoqlaridan biriga aylantirdi. Turizm xizmatlarining kengayishi iqtisodiy o‘shish, bandlik, hududlarning kompleks rivojlanishi va infratuzilma modernizatsiyasiga katta hissa qo‘shmoqda. Shu sababli ko‘plab davlatlarda, jumladan, O‘zbekistonda ham turizm siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri — ichki turizmni rivojlantirishdir.

O‘zbekiston mustaqillikdan so‘ng turizmni rivojlantirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlarni amalga oshirdi. Ayniqsa, so‘nggi yillarda ichki turizmni rag‘batlantirish, aholining turizm xizmatlariga bo‘lgan talabini oshirish, xizmatlarni diversifikatsiya qilish yo‘nalishida muhim natijalarga erishildi. Turizm infratuzilmasi yangilandi, xizmat sifati oshirildi, zamonaviy xizmat turlari paydo bo‘ldi [1].

Ichki turizmning rivojlanishi nafaqat iqtisodiy, balki madaniy-ma‘naviy jarayonlar bilan ham chambarchas bog‘liqdir. COVID-19 pandemiyasi davri shuni ko‘rsatdiki, ichki turizm mamlakat iqtisodiyotining muhim barqarorlashtiruvchi omillaridan biri bo‘lib xizmat qiladi [2]. Mazkur jarayon ichki turizm xizmatlarini diversifikatsiya qilishning dolzarbligini yanada oshirdi.

Diversifikatsiya — bu xizmat turlarini kengaytirish, turizm mahsulotlarini boyitish, mavsumiylikni kamaytirish va yangi hududlarni turistik aylanmaga qo‘shishdir. O‘zbekistonda turizm xizmatlarining diversifikatsiyasi quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshirilmoqda:

- ekoturizm, agroturizm, gastroturizm kabi yo‘nalishlarning kengayishi;
- yoshlar turizmi, oila uchun mo‘ljallangan turizm va sport turizmi faol rivojlanishi;
- dam olish maskanlari ko‘payishi va servis sifatining yaxshilanishi;
- mahalliy aholi asosidagi “homestay” xizmatlarini keng joriy etish;
- hududlararo yangi turistik yo‘nalish va marshrutlar tashkil etilishi [3].

Bu yo‘nalishlar ichki turizmga talabning ortishiga va hududlar iqtisodiy faolligiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Ichki turizm samaradorligini baholash uchun bir qator mezonlar qo‘llaniladi. Jumladan: ichki turistlar sonining o‘shish sur‘atlari; xizmat turlari soni va diversifikatsiya darajasi; turistik infratuzilmaning rivojlanish darajasi; xizmatlar sifati bo‘yicha indekslar; turistik obyektlardan foydalanish samaradorligi; turistlar qoniqish ko‘rsatkichlari [4].

Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, so‘nggi yillarda ichki turistlar oqimi keskin oshgan. Jumladan, Samarqand, Buxoro, Toshkent, Farg‘ona vodiysi, Surxondaryo va Jizzax viloyatlarida ichki sayyohlar oqimi barqaror o‘shib bormoqda. Bu esa xizmatlar diversifikatsiyasining natijadorligini ko‘rsatadi.

Ichki turizm xizmatlarining zamonaviylashuvida raqamlashtirish alohida o‘rin tutadi. O‘zbekiston “Digital Uzbekistan – 2030” strategiyasi doirasida

turizmning raqamli xizmatlarini keng joriy etmoqda. Jumladan: yagona turizm axborot portallari ishga tushirildi; “onlayn bron qilish”, “onlayn gid”, “virtual muzey” tizimlari keng qo‘llanilmoqda; QR-kodlar orqali turistik obyektlar haqida ma’lumot olish imkoniyati yaratildi; joylashtirish va ovqatlanish xizmatlarida onlayn reyting tizimi yo‘lga qo‘yildi [5].

Raqamli xizmatlar turizmning qamrovini kengaytirib, ichki turistlar uchun qulaylik yaratmoqda.

O‘zbekiston hududlarining turistik salohiyati rang-barang bo‘lib, ularning har biri alohida turizm yo‘nalishi sifatida shakllanmoqda. Masalan:

- Samarqand va Buxoro — tarixiy-madaniy turizm markazi;
- Farg‘ona vodiysi — hunarmandchilik va gastronomik turizm;
- Jizzax va Navoiy — ekoturizm va sport turizmi;
- Qoraqalpog‘iston — etno va geoekoturizm;
- Surxondaryo — arxeologik va tog‘ turizmi [6].

Hududiy diversifikatsiya ichki turizmning doimiy va barqaror o‘shishini ta’minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda ichki turizm xizmatlari tizimini diversifikatsiya qilish turizm sanoati rivojining muhim omili hisoblanadi. Turizm infratuzilmasining jadal rivojlanishi, yangi turistik yo‘nalishlarning shakllanishi, xizmatlar sifatining oshishi va raqamli texnologiyalarning joriy etilishi ichki turizmning samaradorligini sezilarli darajada oshirdi.

Aholining ichki turizmga bo‘lgan qiziqishi ortib borayotgani, davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlov mexanizmlarining kuchaygani, turizm xizmatlarida innovatsion yondashuvlarning kengaygani kelgusida O‘zbekiston ichki turizm bozorining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Ichki turizmni yanada diversifikatsiya qilish, xizmatlar sifatini oshirish va hududlararo integratsiyani kuchaytirish davlat siyosatining eng ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori: “Turizm sohasini rivojlantirish strategiyasi to‘g‘risida”. – Toshkent, 2020.
2. UNWTO. Tourism Market Recovery Report. – Madrid, 2021.
3. O‘zbekiston Turizm va madaniy meros vazirligi hisobotlari, 2023.
4. Porter, M. Tourism Competitiveness Index. World Economic Forum, 2022.
5. Digital Uzbekistan 2030 strategiyasi rasmiy portali. OECD. Regional Tourism Development Report. – Paris, 2020.
6. Botirovna U. V. DIGITIZATION OF SERVICE SECTORS AND TRANSFORMATION INTO A CORRUPTION-FREE SYSTEM //The Conference Hub. – 2025. – C. 14-19.
7. Usmonova V. Xizmat ko‘rsatish sohalarini raqamlashtirish va korrupsiyadan holi tizimga aylantirishning ustuvor yo‘nalishlari //Economic Development and Analysis. – 2025. – T. 3. – №. 5. – C. 222-227.